

duſ, et fraudulentus pro rebus pauperum uſi A
 destinatis, anathematizatus cum ſuis complicibus, in fundamento petram, quia neque cum Job recte
 ſuæ iniquitati participantibus, atque ut breuiter conjugati, neque cum Daniele caſti, neque cum
 concludam, ſupra montem Sion, ſuper apoſtolicam Noe rectores juſti eſſe probantur; atque ideo niſi
 ſcilicet vitam, a monte Sion inchoatam, ſtat Agnus dignos pœnitentiæ fructus velint agere, non pote-
 et cum eo centum quadraginta quatuor millia, qui runt ad vitam intrare. Pœniterent autem ex eis
 empti ſunt de terra; jacet uero in arena illa beſtia, multi abſque dubio, ſi audirent illud Petri ab ejus
 de qua dicit Joannes: *Et uidi beſtiam, de mari ascen- vicario: Salvamini a generatione iſta prava* (Act.
 dentem (Apoc. xiii, 1), quæ habet ſecum eorum 11, 40).

MONITUM IN OPUSCULUM SEQUENS.

(D. B. Pezius, præf. ad t. I *Anecd.*, p. LXXXV.)

Perpaucis qui in beatorum choros recepti ſunt, ea ſors obligit ut adeo doctum et celebrem vitæ
 ſcriptorem nanciſcerentur, qualem beati Berengerus et Wirnto, inclyti ad OEnum cœnobii Formbacenſis
 ord. S. Bened. abbates naſti ſunt. Iſ eſt magnus ille Gerhorus, præpoſitus Reicherspergenſis ord. Can.
 Reg. S. Auguſtini. Cujus tamen opus diu delituit, hodieque veteribus membranis involutum ſine dubio
 deliteſceret, niſi adm. R. et eruditiffimi P. Clari Faſmanni, Formbacenſis prioris induſtria et huma-
 nitate quoddam illius apographum ad manus noſtras perueniſſet. Id adornatum eſt ad fidem membranei
 codicis, in archivo Formbacenſi aſſervati, qui quadringentos annos excedere nobis præſentibus uide-
 batur. Aliud ejusdem operis manu exaratum exemplum uidiſimus in codice chartaceo bibliothecæ Sancti
 Petrenſis Salisburgi, ſed quod non niſi trecentorum annorum eſt. Porro quæ Gerhorus hic narrat, tanto
 fide digniora ſunt, quanto multis titulis integrius eſt ejusdem teſtimonium, quo in prologo innuit ſe
 ſcripturum et tractaturum de ſignis, quæ ſuo tempore largiente Domino quaſi in propriis laribus oculis
 ſuis uiderat, et quaſi manibus palpauerat, tractaueratque. Cæterum ad utriuſque hujus beati cultum quod
 attinet, ea de re ad cl. P. Clarum litteras dedimus, ad quas 10 Decembris 1720 hiſ uerbis reſpondit:
Annis abhinc tredecim in fabricanda ſepulchrali crypta omne ferme totius noſtræ eccleſiæ pavementum fuit
effoſſum ex ſpe, ut forte aliquod ueſtigium ſepulchri beatorum Berengeri et Wirntonis inueniretur. Sed in u-
num laborauiſimus, eſti ſatis profunde terram eruerimus. Nec publico nec aliquo alio cultu honorantur beati
duo abbates. In Necrologio tamen noſtro ſequentia legimus: «vi Martii ſanctus obitus beatiffimi Wirnto-
nis, ſecundi hujus loci abbatis, rarorum miraculorum patratoris, anno 1127, ſui regiminis decimo nono,
ante aram S. Crucis ſepulti.» Iterum de beato Theoderico in eodem Necrologio legitur: «111 Kal. Julii
pious obitus Theodorici, tertii abbatis noſtræ congregationis, rediens Jerolyma, cujus deſiſitionis diem
tribus miraculoſis ſignis Deus ejus innocentiæ manifeſtans illuſtrauit.» Et demum: «14 Kal. Nov. Be-
ringerus ſanctus noſtræ congregationis abbas primus anno 1108. Præſuit 14 annis.» Hæc rerum domestica-
 rum ſcientiffimus Pater Clarus.

BEATORUM ABBATUM FORMBACENSIIUM

BERENGERI ET WIRNTONIS

ORDINIS S. BENEDICTI

VITÆ,

AUCTORE GERHOHO, PRÆPOSITO REICHERSPERGENSI.

(Eruit quidam Benedictinus Formbacenſis ex inclyti monaſterii ſui cod. ms., edidit D. B. Pezius,
Anecd. I, III, 397.)

Incipit Prologus Gerhohi præpoſiti Reicherspergenſis in Vitas beatorum abbatum
 Berengeri et Wirntonis.

Diua clementia, quæ ubicunque, quibuſcunque
 ſecundum diuitias bonitatis ſuæ ſua impendit bene-
 ſicia, cum uenit tempus miſerendi, de cœlo pro-

ſpexit, ut audiret gemitus compeditorum, et ſolve-
 ret uincula afflictorum. Terra enim noſtra, quæ ali-
 quando grandine peccatorum percuffa, nullum fru-

ctum ad salutem languentium protulit, cum aliæ A terræ longe lateque miraculis coruscarent, nunc stillicidiis gratiæ irrigata, Dominus dedit benignitatem, et terra nostra dedit fructum suum. Signa etiam, quæ in aliis terris facta miramur, nunc, largiente Domino, quasi in propriis laribus oculis nostris videmus, et quasi manibus palpamus et tractamus. Hæc est, Domine Jesu, tuæ pietatis dignatio, hæc est solita tuæ miserationis visitatio, quæ peccata nostra dissimulans gratiam et gloriam in manifestatione signorum videre nos jussisti. In hoc enim ostendisti, quia nihil odisti eorum, quæ fecisti, qui solem tuum oriri facis super bonos et malos, et pluis super justos et injustos. Quia ergo secretum regis celare bonum est, justitias Dei enarrare gloriosum, ad ædificationem fidelium, qui Deum et B sanctos ejus diligunt, non metuentes nec attendentes eos, qui gesta sanctorum non solum legere de-

ignantur, sed nec audire quidem dignantur, sed solent ea odisse, et fastidisse, magis diligentes commenta Maronis, scripta Ciceronis nænas Nasonis, quam signa Nicolai, virtutes Ægidii, et aliorum Christi amicorum; evidens exemplum Dei clementiæ in glorificatione sanctorum memoriæ commendamus, quos ideo Deus revelare dignatus est, ut in corporibus declaret, quid eorum beati spiritus apud ipsum mereantur. Et quia vicinus est dies iræ Agni, vult suos laudibus anticipare; vult eos, qui eum de toto corde desiderabant, visitare et consolari, ne illorum merita lateant, et ne isti aliquam recusationis scintillam obtendere queant. Qui velit, legat; qui nolit, respuat, quia, sicut poeta dicit: *Carmine nulla placent*. Et alius noster poeta veridicus: *Non est omnium fides (II Thess. III, 2), nec omnes obediunt Evangelio (II Thess. I, 8)*.

Incipit aliquid de vita et virtutibus sancti Wirntonis abbatis.

CAPUT PRIMUM.

Wirntonis natales. Pueritia et adolescentia sancte traducta. Ingressus in monasterium Formbacense Perngero primo ejusdem loci abbate. Hujus sancta mors.

Igitur, sicut fidelis tradit antiquitas, cui indubitanter credere non indecens mihi videtur, Wirnto in occiduis partibus stirpe nobili, stirpe beata, radice sancta progenitus, a parentibus disciplinis scholaribus traditus, viam veritatis elegit, scientiam veritatis quæsivit. Nil autem scire duxit commodum, nisi crucis mysterium. Non enim, ut ista ætas assollet, lasciviam consecutus est mundi; sed totum totaliter se Deo mancipavit. Orationum, vigiliarum, jejuniorum solemnia amavit: Deo servire summam libertatem adjudicavit. At ubi perventum est ad bivium Pythagoricæ litteræ, sinistro ramo cum omni vanitate mundi relicto, dextrum cum omni aviditate, imo perfectione complectitur: Christum, qui est via et veritas, ut in dextris coronari mereretur, sequitur. Relictis ergo cognatis et notis, ut Deo liberius vacare valeret, a patria egreditur, et ordinatione Dei, sine quo factum est nihil, nec erit aliquando aliquid, qui etiam omnia, antequam fiant, novit, Noricum intravit, sua omnia, seque Deo, nocte dieque orando, psallendo mancipavit. Est autem in Bavaria secus ripas Æni fluminis locus Formbach dictus, in honore Dei genitricis consecratus, cui tum præerat vir magnæ sanctitatis, miræ abstinentiæ, miræ providentiæ, vir dilectus Deo et hominibus, Perngerus nomine. Qui, quod verbis docuit, exemplo monstravit, viduarum et orphanorum consolator, pauperum recreator. Et quia ad alia proponamus, hæc breviter attigisse sufficiat. Cum autem placuit Regi regum militi suo pro labore diurno dare stipendium vitæ, caro ejus jam non caro, sed pellis macra, pallida, trita flagellis, febre

corripitur, anno ab Incarnatione Domini MCVIII, anno vero ordinationis suæ XIV, IV Kalendas Novembris, jubente Deo, anima ejus sancta carne solvitur, cœli palatium ingreditur, ab exsultantibus angelis in sui consortium suscipitur. Corpus in basilica Beate Mariæ sepulturæ traditur. Quia nunc illa anima beata cum Christo regnet, testantur miraculorum beneficia, quæ ad sepulcrum ejus fiunt, non annua, sed quotidiana. Hic primus abbas Formbacensi Ecclesiæ a Deo præordinatus est. Et si flebile principium melior fortuna sequatur, quanto magis principium blandum, manet omni parte beandum. Felix Ecclesia, felix familia, cujus fundamentum Christus est, quam hic initiavit, qui est alpha et omega, felix, inquam, initium, sed melior finis, ipso donante, qui est auctor omnium bonorum.

CAPUT II.

Wirnto in regimine abbatiati Perngero sufficitur. Ejus virtutes, fama, gratia apud principes. Singularis misericordia, et liberalitas in pauperes ac egenos.

Formbacensis itaque Ecclesia pastore vidua, toto corde ad pastorem et episcopum animarum nostrarum convertitur, utque sibi pastor idoneus ab eo donetur, suppliciter imprecatur. Et quia oculi Domini super justos, et aures ejus in preces eorum, non sunt fraudati a desiderio suo, sed exaudivit eos in latitudine. Quid ulterius immoror? Nutu igitur Dei Wirnto unanimiter eligitur, electus consecratur, consecratus officio dignus ab omnibus proclamatur. Suscepta pastorali cura jam priora nititur frangere jura. Postquam aucti sunt honores, cœpit augere labores, cœpit austerius carnem domare, vigilias prolongare, orationum frequentiam frequentius et propensius amare, locum sibi commissum rebus et beneficiis amplificare, gregem sibi creditum temporalibus et æternis alimentis abundanter

reficere, bona eis plus exemplis quam verbis suadere. Nemo elemosynarum ejus munificentiam, et virtutum ejus constantiam, humanus sermo, ut puto, imo non puto, sed veraciter scio, non valet exprimere. Sed homo, quantum a Deo accipit, tantum sapit. Et indignum satis esset, si ejus facta et miracula laterent, per quem tot sanati sunt, et quotidie sanantur; cum quidem videamus memoriæ commendata, gloriam vanam nuptiarum, varios eventus bellorum, laudes victoriarum, quæ omnia nihil nobis aliud emolumenti conferunt, nisi ut tempus ea legentibus redimant, et aures male demulceant.

Dedit autem Deus Wirntoni tantam gratiam in conspectu principum, ut ob sanctitatis ejus merita, eum ac si Patrem, ac si justum, ac si sanctum (sicut et erat) venerarentur, vestes ejus quasi sanctitatis reliquias contingere niterentur, felices se fore existimantes, si consortium ejus uspiam habere mererentur. Plura etiam donaria offerebant, quæ omnia pauperibus erogabat, nec tanta poterat distribuere, quanta illi studebant offerre. Nec immerito, quia, quem perfuderat Deus gratia, ab omnibus amabatur, et diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Si quando pecunia defecisset, et manus hilaris datoris a distribuendo quievisset, convocans dispensatorem suum, Exi, ait, in plateas, et vicos civitatis, et pauperes ac debiles, cæcos et claudos collige; crastina enim erit nobis salus, crastina abundantia tanta perfruemur ut possimus eos, qui in omni pressura sunt, consolari. Facto mane, beati viri adimpletur vaticinium, ruunt catervatim singulorum principum legati, et munera infinita congerunt. Procebat autem ipse, sicut crebro solebat, minister ejus onustus copiis nummorum, ut alterum Getam putares, anhelus sequitur, sellula sibi ad residendum ponitur, turba pauperum undique advolat, thesaurus ille thesauro Christi distribuitur, per quem thesaurus regni cælestis aditur. Rem minimam dicturus sum, et tamen dicam. Si occurrisset ei mulier in utero habens, quæ tamen adhuc non evidens imprægnaturæ haberet signum, duos illi nummos contulit, unus, inquiring, tibi debetur; alter ei, quem gestas in utero. Quid plura? Illa modice admodum subridens gemino munere ditata abscedit lætabunda.

CAPUT III.

Aqua in vinum sæpius a Wirntone miraculo conversa.

iunt veridici testes, quorum fidei derogare de-
mentia est, venisse eum aliquando ad hospitium
cujusdam militis, rogatu tamen suo, qui quasi
Eliam, aut unum ex prophetis hospitio recepisset,
lætatur. Ipse totus festinus occurrit, equum sus-
cipit, Wirntonem in hospitium ducit, sedile mani-
bus suis ordinat, convivium festivum instruit, co-
gnatos et notos convocat, epulaturus ita hilaris,
quasi Petrum, aut aliquem apostolorum haberet
convivam, residet. Ad medium fere convivium mi-

nister militi pateram obtulit, et alius quidam, ut ipse ante refectionem suppliciter et clam petierat, e fonte haustam sancto aquam ministrat. Unus autem e convivis, ut benedictionis ejus particeps fieret, scyphum aquæ dari sibi petiit. Minister autem nil cunctatus, nil sinistri suspicatus, scyphum quasi pro benedictione petenti obtulit, quid factum foret, inscius.

Accipit, bibit; aqua enim in dulcissimum vinum divinitus mutata erat; sed rei gestæ ignarus, ista ridiculose, ut mos est laicorum, qui sunt mallei litteratorum, intulit: O istum beatum! o istum sanctitate præditum, qui non novit nisi optimo vino potari! Et ego facile hanc sanctitatem possem æquiparare, si talibus deliciis juberer insudare. Minister, qui aquam hauserat, turbatur, et bene sibi conscius, se aquam, non vinum obtulisse confirmat; si aliud jam sit, nesciat. At ubi cognoscunt Deum per eum hoc fecisse miraculum, gaudent, lætantur, de benedictione novi vini omnes participantur. Miles is, qui sanctum subsannaverat, confusus erubuit, veniam petiit, indulgentiam accepit, deinceps sanctitatis ejus astipulator, non detractor fuit. O res mira, et post illum, qui in Cana Galilææ hujus miraculi auctor exstitit, satis inusitata! Vir autem beatus, ut famam devitare humanam, ne cuiquam id proderent, obnixè rogavit; nescio, si impetravit. Idipsum autem ministri ejus, qui adhuc supersunt, crebro factum esse, cum familiariter resideret, asseverant; sed nos etiam nota omittimus, ne alicui oneri simus.

CAPUT IV.

Cadaver pueri, olim in matrem injuriosi, jussu Wirntonis ab eadem virgine cæsum, quod ante nequiverat, in cineres resolutum.

Allo tempore, sicut astruunt, quibus credi oportet, quorum nomina, si legentibus fastidium non ingereret, inseruissemus, dum in itinere constitutus vir beatus ecclesiam secus viam positam peteret, mulier quædam nati sui parvulas exsequias ejulans, et gemebunda prosequens fit ei obviam. Nam et fratrem ejus fere ante triennium vel quadriennium sepelierat, et a fodientibus postulaverat, ut fratrem fratri jungerent; ut quos unice amabat, unicus tumultus foveret. Ventum est ergo ad perficiendas exsequias, et ille beatus causa humanitatis accedit, ut officio funereo et ipse deserviret. Aperto tumulo corpus ante triennium humatum ita recens reperitur et incorruptum, ac si pridie fuisset tumulatum. Hoc mater cum omnibus, qui aderant, intuens resupina corruit, pectora palmis exdit, crines evellit miserabili ejulatu, et fletu circumstantes in fletum concitavit. Fuit enim videri miseria: commota sunt quippe viscera ejus super nato suo, et hinc magis angebatur, quia non facile patebat, quid causæ intercessisset, quod corpus tam longo tempore impetrabile permansisset. Tum monumentum a juventute vallatur, corpus contrectatur, hac et illac jactatur, et sicut prius, incorruptum videtur. Mater resumpto spiritu sparsis capillis citius advolat, pe-

des sancti quasi altera Maria lacrymis rigat, et hujusmodi precibus eum sollicitat : Si habes, inquit, o sancte, aliquam in Christo fiduciam, si habes aliquam, ut audio, spem in cœlestibus repositam, succurre gementi, condole viduæ et desolatæ, miserere miseris et infelicitati meæ, et illum, qui nil tibi negat, precibus exorare digneris, ut tibi declarare velit quid puer iste admiserit, pro quo in lege tumulatorum esse non meruerit, cum quidem, sicut puerum simplicem et rectum deceret, totus honore conspicuus sibi visus fuerit. Fugit ille a mulieris complexibus, fugit a mundi favoribus, indignum se hujusmodi legationibus vociferans, iret potius ad sanctorum limina, qui precibus et meritis valeret sibi, quæ peteret, obtinere suffragia, se desereret, nec irriteret, qui in terrenis constitutus terrenis inserviret. Attamen victus prece populi, et maxime anxietate mulieris, tulit eam seorsum diligenter quærens, si aut ipsa filio, aut filius illi aliquando aliquam injuriæ contumeliam irrogaverit? Quomodo, inquit illa, lædere lumen oculorum meorum, baculum senectutis meæ, solatium, spem, salutem corporis et animæ? At ille, diligenter, ait, recole, quia nemo immunis a peccato, nec infans unius horæ. Nihil, inquit, conscia sum, nisi aliquando mecum ludendo, jocando, ligno, quod manu gestabat, caput meum puerili simplicitate pulsavit, pulsando vulneravit, unde aliquantulum sanguinis emanavit. Nunquid propterea, ait sanctus, correptus est puer? Minime, inquit. Vade, ait, adhuc, et sumptis virgis in nomine Domini corrige filium tuum verberibus, quia, ut sentio, hoc, quod dixisti, est sibi obstaculum. Sanctus oravit, mater licet invita, filio verbera multiplicavit, post verbera corpus in tineres solutum matri terræ sociatum disparuit. Nemo fidelium ignoret, hoc non fortuito, sed precibus sancti acitatum, qui consilium, quid faciendum esset, dedit, deinde potestatem absolventi, postremo summam totius orationis efficaciam adhibuit.

CAPUT V.

Anima cujusdam e faucibus prope dæmonum opera Wirntonis erepta.

Miles ad extrema deductus, legatum personatum et honorabilem Wirntoni dirigit, suppliciter obsecrans, ut adventu suo fluctuantem animam recrearet; felicem enim se fore credidit, si visitationis ejus gratiam mereretur.

Erat alter quidam alia in provincia, quem spiritus nequam exagitavit. Hic inter cætera deliramenta et garrulitates, nunc vera nunc falsa rotando sibi præsentibus indicavit, quia magister suus cum universis satellitibus iniquitatis ad lucranda militis animam conflueret, et ipsum adesse oporteret. Wirnto itaque, qui non solum bona temporalia, sed etiam semetipsum, si sic necessitas poposcisset, pro salute proximi impenderet, audito nuntio iter acceleravit: mox ad adventum ejus omnis iniqua potestas, ut fumus, evanuit; animam

illam orationis, confessionis, Eucharistiæ gratia relectam quasi e medio barathro rapuit, et Domino sociavit, terræ carnis materiam commendavit. Dæmon autem post agoniam domum illam, quam ad tempus reliquerat, male revisens, de negotii lucro requisitus : Casso, inquit, labore venimus, nil nisi opprobrium suscepimus : Wirnto quidam hæreticus nequissimus nobis nostra violenter rapuit. Quid enim? *Regnum cœlorum vim patitur, et violenti rapiunt illud (Matth. xi. 12).*

CAPUT VI.

Pauci pisciculi meritis beati viri multiplicati. Cur referendis pluribus miraculis a Wirntone vivente patris, abstinerit auctor?

Dum tempore quodam vir beatus traus Ænum de rebus Ecclesiæ circuiret, a vidua venerabili, ut alter Eliseus invitatur, invitatus discumbere rogatur. Annuit ipse petenti, intravit, accubuit, quievit. At illa ignara eum carnibus et adipe non victitare, sed tantummodo leguminibus vitam pauperem sustentare, instruit, quod habere potuit, convivium, ordinat mensas, residere jubet convivas. Paululum autem ante horam refectionis Wirnto viduam secretius convocat : Quas, inquiens, epulas, o mater, præparasti filio tuo? Nunquidnam in promptu sunt omnia? Ergone sedendum est? Non sunt, ait, mihi, domine mi, cibi deliciores, non escæ suaviores; procul a me omnis novitas, varietas, numerositas ferculorum; quod autem habeo, hoc tibi do : rusticum scilicet panem cum alliis, quæ mihi suppetunt. At ille : Non oportet, inquit, te multum causa mei sollicitari; scio enim abundare, scio et penuriam pati, quæ præparasti, da comitibus meis; mihi autem, quod tibi in aurem loquar, ne cæteri hoc audiant, aut nobis detrahant, præpara aliquantulum leguminum, et scyphum aquæ. At illa arrepto pælio, humerosque cooperiens, impexa comas ocius egreditur, huc et illuc cursu velocissimo rapitur, si forte se aliquid offerret, quod victui viri Dei congrueret. In hoc ipsum enim spes suas confirmaverat. Et quia spes non confundit, occurrit ei puer unus tres ferens pisciculos, qui si uno minus tulisset, et quinque panes habuisset, non incongrue illum putares fuisse quem in Evangelio Andreas Domino ostendit, quamvis ipse eum non ignoraverit, qui cognovit omnia novissima et antiqua. Sed ille, qui sibi tunc puerum cum piscibus et panibus adesse jussit, etiam nunc viduæ, ut servus ejus pasceretur, utque providentia sua omnia providens, omnia tenens, et regens, in sui dispositione non falleretur, portitorem tot piscium exhibuit. Pisciculos igitur illos cœlitus sibi collatos brevi ære comparans velociter domum rediit, coxit, et coctos disco imponit, alio desuper cooperiente Wirntoni proponit.

Nutu igitur Dei in manibus sic aucti sunt, et, ut ita dixerim, creverunt pisces, ut ipse abunderet, et omnes convivas ex his copiose donaret. Hujus rei

non unum ego testem, sed totam introducam regionem trans Ænum, qui quidem hoc factum adhuc memoriter tenent, venerabiliter credunt, publice contententur. Parochiam autem, in qua vidua illa habitavit, abbas tenet Formbacensis, quæ ab eo, aut ab alio, quem ipse substituere voluerit, vicario gubernatur, providetur, regitur. Sunt autem plura, et his multo majora miraculorum ejus beneficia, quibus eum Dominus adhuc superstitem glorificare dignatus est, sed quædam, ne mentiar, oblivio nobis furata est; quædam propter sui prolixitatem, et propter hominum belluino more præ felicitate aliorum frementium invidiam, et detrahentium versutiam, etiam nobis satis cognita, et stylo digna omisimus; ne forte dicant, nos ea, quæ loquimur, non probasse, non vidisse, non ita, ut credi debeant, audivisse, sed potius adulationis causa somniasse. Sed nullus sapientium turbetur, si gloriæ fidelium obsistat similtas infidelium, cum etiam ipsum Regem gloriæ affecerunt æmuli opprobriis contumeliæ.

A Nunquid rarum aut novum tibi videtur, esse lilia inter spinas, triticum inter zizania, uvam inter labruscas? Sic sunt casti inter luxuriæ deditos, pauperes inter divites, electi inter reprobos et hæreticos, persecutionem patientes inter persecutores. Electi ergo tanto erunt gloriosiores, quanto fuerint in persecutionibus frequentiores. Quomodo ergo stabiles in fide dicerentur, si nulla adversitate quaterentur? Qualiter, ait aliquis, discerni potest iosa, ne lædat etiam spina, triticum, ne corrumpant illud zizania; uva, ne inficiat eam labrusca? *Separabit, inquit, eos, sicut pastor segregat oves ab hædis (Matth. xxv, 32). Et: Mittet Filius hominis angelos suos, et congregabunt de regno ejus omnia scandala (Matth. xiii, 41), et dicit messoribus: Evellite zizania, et colligite ea in fasciculos ad comburenaum; triticum autem congregate in horreum meum (ibid., 30).* Ista supervacua, ne alicui fastidio simus, intermittamus, et ad ea, quæ post mortem ejus Dominus per eum fecit miracula, convertamur.

Explicit Vita beati Wirntonis.

Incipit de obitu ejus.

CAPUT VII.

Suprema Wirntonis ad suos verba, morbus, obitus, sepultura in loco, ubi Perengerus terræ commendatus.

Postquam paterfamilias ille rerum omnium dominus operario suo, Wirntoni scilicet, qui in vinea sua a mane, hoc est, a prima ætate usque ad vesperam, hoc est, usque ad consummationem vitæ suæ fideliter laboravit, pondus diei et æstus portavit, denarium vitæ dare voluit; ille beatus febre corripitur, lectulo male blandienti deprimitur, spiritus totus ad Deum erigitur. Tum vero mœror et luctus, omnium vox una plangentium: « Cui nos, Pater, deseris, aut cui nos desolatos relinquis? » Ille autem motus eorum fletibus, motus luctuosus vocibus, querimoniam talem sedare nititur: « Nolite, fratres, inquiens, nolite dolere, nec vos ita propter absentiam pulveris exigui afflixeritis, sed illum, qui formavit hominis nativitatem, precibus pulsate, ut animam refoveat, quam creavit. Deus enim non propter me, sed propter semetipsum, jam multis, ut mihi, nescio si vobis, videtur, diebus nos et locum nostrum misericorditer gubernavit, tutavit, conservavit, victui necessaria, sicut sibi et nobis admodum placuit, suppeditavit. Huic grates, quas possimus, persolvamus. Ego quippe non post multos hos dies, quo Domino placuerit, ibo. Sed providete vobis aliam, quem vice mei constituatis, per quem Deo placeatis, quia me non diu habebitis. » Fratres autem mœroris tristitia turbati, angustiati: « Ad quem, inquiunt, Pater, confugemus? ad quem ibimus? Da consilium, confer auxilium; credimus, quia Dominus per te, sicut mi-

sertus est, adhuc nobis miserebitur. » — « Si, inquit, mihi acieveritis, non aberrabitis, et quod salva conscientia dicere possum, non ego, sed Dominus ostendet vobis, quem eligatis, quem vobis Patrem constituatis, per quem in his, quæ sunt ad Deum et ad homines, ad plenum gubernemini. Theodoricus, quem vos mihi capellanum nominastis, scio quod sit vir virtutis, Deum ex toto corde desiderans. Hic, si placet, vobis, vice mei constituatur. Attamen suadendo, non imperando dico vobis: Si aliquos ex his, quos ego ob enormitatem factorum suorum a loco isto alienavi, receperitis, continuo ab unitate scindemini, continuo disperdemini. » Ecce spiritus Elicæ requievit super istum beatum, qui quod prædixit in spe, evenit in re. O beatum virum, virtutibus ineffabilem, signis admirandum, prophetis non incongrue æquiparandum! Deinde Wirnto: « Eia, fratres, si inveni gratiam in conspectu vestro, meis annuite precibus; ne me in meis confundatis spibus, ut hoc saltem vel supremum munus propitiationis a vobis suscipiam. » « Pete, aiunt, Domine, quia tecum parati sumus, in carcerem et in mortem ire. » At ille: « Ossa, inquit, mea, ossibus Perengeri viri justii, et sancti antecessoris mei in sepulturam jungite, ut quos Deus uni loco destinavit, uno nomine adoptionis, abbatis scilicet, ditavit, vinculo charitatis univit, cum venerit admirabilis fieri in sanctis suis, unita corpora unico sepulcro inveniat. » Assentiunt, concedunt, seque voto suo satisfacturos spondent. Ut quid sibi jungi petit? nunquid ut ab eo bearetur? Illud non abnuo; sed forsitan ideo magis quia futurum erat locum illum signis illustrari, hoc potius collateralis suo, quam sibi tribueretur, sicut

et Benedictus Mauro ereptionem Placidi deputavit. A

Wirnto itaque semetipso, omnique grege Domino commisso carcere carnis eripitur. Mox odor balsami per omne habitaculum aspergitur, ita, ut aliquam visitationem angelicam crederes adfuisse. Sicque angelis comitantibus hymnum etiam concinantibus, sancta illa anima cœli regiam ingreditur, et hoc anno Incarnationis Domini MCCCXVII, anno autem ordinationis suæ XIX, VI Idus Martii. Fratres autem indignum judicantes, si tantus Pater a consortio majoris Ecclesiæ sequestraretur, irent potius, et, si necessitas poposcisset, effoderent Perngerum, et Wirntoni jungerent. Deliberatione habita in medio monasterii ante aram sanctæ crucis, ubi nunc in Domino quiescit, venerabiliter tumularunt. Non multum temporis elapso, nescio, quid horrores visum est circa ecclesiam Dei Genitricis, ubi beatus Perngerus quievit, ita, ut adventantes non ibi diu consistere auderent, sed horrore concuterentur, sed repellerentur, et hinc mirarentur. Unde convenientes animadverterunt, ob separationem corporum sanctorum horrorem illum fieri, et consilio habito effoderunt eum, et in monasterium transtulerunt, et sancto Wirntoni, sicut ipse petierat, honorifice junxerunt, ut quorum erat coram Domino par meritum, eorum corpora nec sepulturæ injuria disjungeret.

CAPUT VIII.

De subrogatione, persecutione, ac morte Theoderici, abbatis Wirntonis consilii suspecti.

Post discessum beati viri Wirntonis luctu et mœrore aliquantulum sopito, fratres unanimiter conveniunt, consilio habito Theodericum unanimiter eligunt, secundum præceptum pii Patris Patrem sibi præsciunt. Adepta itaque potestate, orationibus et vigiliis, omnique virtutum genere, sicut a bono magistro didicerat, insistere nititur, præceptum magistri in receptione fratrum exclusorum prætergreditur, omnibus omnia fieri conatus, cunctorum servire moribus gaudet et lætatur. Et dum nimis hu-

manus vult fieri, dum suos charitate et misericordia, ut pater filios, vult fovere, dum dispersa vult congregare, congregata servare, suscipit in fratribus inimicos, in ovibus lupos, destructores, non tutores, discordiæ amatores. Nec mirum quia crebro latet anguis in herba. Ingressi monasterium concitant plebem, turbant gregem, fiunt conspirationes, fiunt detractiones, fiunt litteræ, dilapidationes rerum, illæ per illos episcopo Pataviensi, aliæ per alios marchioni Neuburgensi diriguntur; penuriæ, dispendia, aliæque his similia ad mediam ducuntur. Et cum dies opportune accidisset. convenit episcopus, convenit marchio cum clero et populo; abbas circumvenitur, impetitur, calumniatur, et quia subesse maluit, quam præesse, quia depelli voluit, facile depellitur, facile deponitur, deserit locum et gentem, quærit ubi Domino serviat in sanctitate et justitia, ut sine timore de manibus inimicorum eripiat. Pars autem sanior videns Patris contumeliam, condolens ei, locum etiam ipsa deserit, alieni subintrant. Principes autem videntes per invidiam famulo Dei factam violentiam, iniqua commiseratione commoti legationem post illum, et pro eo mittunt, utque ad sua redeat, rogant, mandant, imperant. At ille nolens laicali, aut alicui iniquæ subdi clientelæ, aut potestati, revocari non potuit, sed auxilio Dei non multo post Jerosolymam proficiscitur, adoraturus in loco, ubi steterunt pedes Domini; rediens autem in itinere, languore gravatus obdormivit in Domino in Kalendas Julii, et tribus in die depositionis suæ signis, ut fertur, emicuit. Sed, quid ex illo die usque ad hæc tempora Deus per eum egerit, aut agat, non est nostræ possibilitatis scire. Aiunt etiam plerique, omnes adversarios suos non æquo fine, nec sine vindicta ab hoc sæculo migrasse, marchionem, cupjus nomen, ne fautores ejus mihi indignentur, suppressimam, in expeditione Friderici imperatoris contra Mediolanos occubuisse, nec statum aut prosperitatem huius loci deinceps, sicut prius, viguisse.

De signis et miraculis quæ Dominus meritis beati viri declaravit

CAPUT IX.

Ad tumulum sancti Wirntonis cæcis visus, cuiusdam mulieri manuum usus restitutus; dæmones ex obsessorum corporibus ejecti, etc.

Postero die depositionis beati Wirntonis mulier quædam vidua pauperula et cæca, quam ipse, dum adhuc viveret, elemosyna ob honorem Dei sustentabat, tumulo adhærens, vigiliis et orationibus serviens, nocte ac die inter lacrymarum suspiria, ista sonat querimonia: « Quid, inquit, o Domine, quid mihi sic fecisti? Lumen oculorum mihi ademisti, viduam nudam, pauperulam omni facultate destitutam me esse fecisti. Sed tamen, quia pius et misericors es in millibus omnia hæc mihi

D in Wirntone contulisti, et hæc omnia mihi in eo abstulisti. O! o cur hoc fecisti? » Hæc dicens mœrore, dolore, labore fatigata obdormivit, et evigilans meritis sancti repente illuminata cum gaudio ad propria remeavit.

Erat altera quædam vita et rebus desolata a natiuitate cæca, huic in visione revelatum est ut, si sepulcrum beati viri adiret, oblationem qualemcumque cum oratione offerret, visum moritis sanctorum reciperet. At ubi somno excitata est, currit, abit, properat, quod ad manus habere poterat, secum ferens. In itinere autem constituta, non longe a loco super monte, largiente Domino, ita visu recepto lætatur, ut universam positionem loci a longe intuens comitibus omnia dinumeraret. Attamen iter

inceptum peragit, orationem cum oblatione offert, A venerantur, peragratis, deducta venit Pataviam. sic lætabunda abscedit. Erat enim tribus, ut postea patuit, nequitia exagitata spiritibus. Postremum vero secundum dispositionem Dei multa comitante turba Formbach deducitur, et quia nox imminabat, hospitio deputatur, pervigili custodia vallatur, humanitate quantulacunque refocillatur. Orto die decanus monasterii rogatus exiit, ad ecclesiam deduci jubet, et illa longe præcedente, illoque subsequente, lente manum in turba elevat, et nescio quid boni intra semetipsum murmurans signum crucis post eam elevat. At illa conversa retrorsum fremit, ardet, minitatur, et ne ulterius fiat, imperat. Deducitur igitur in ecclesiam, tumulo applicatur, a multitudine vallatur, orationis, postulationis devotio pro ea ad Dominum funditur :

Manus mulieris cujusdam ita arida erat, ut officium suum illi negaret; pendeat enim ita, ut abscissam putares. Hortantur eam amici, ut sanctorum pro restitutione manus peteret suffragia, si forte salus illi redonaretur. At illa velut jam desperata neglexit consilia, neglexit sanctorum postulare suffragia. Coegerunt ergo eam amici, et fere quasi nolentem, et in Formbach usque procedere simul eam comitantes fecerunt, manum tumulo beati viri adhibuerunt, preces cum ea, et pro ea ad Deum fuderunt, inde ad sua redierunt. In itinere autem quasi formicas brachium ambientes se sentire profitetur, et quanto diutius, tanto amplius infestatio illa crevit, donec dolor more formicarum discurrentium crepit abrepere. Quid plura? antequam tecta intraret, ita pleniter manus illa sanitati restituitur, ut nulli in quocunque labore femineæ possibilitatis secunda inveniretur, cum quidem prius eam nec movere quivisset.

In vicina possessione monasterii erat homo fratris deserviens biennio cæcus. Permanens hic integerrima fide tumulum sancti visitavit, orationibus aliquantisper vacavit. Et dum domum repetit, ductori manum eripit, ipse per se recto tramite incedit : Vade, inquit, ad ductorem, per te Dominus fecit mihi magna, quia potens est, et sanctum nomen ejus; nam meritis beati Wirntonis nemo clarius quam ego videre poterit.

Asseverant testes idonei quidam etiam canitie venerabiles, quorum fides non contemnenda mihi videtur, vidisse se una die tres personas spiritu nequitia purgatas, duas ad monumentum beati viri, quarum una tot spiritibus, quot Maria Magdalena, mundata est; tertia in ecclesia beati Martini sanata. Illi iidem etiam cum juramento, fere quadraginta et eo plura miraculorum beneficia inibi suis temporibus completa affirmaverunt, sed successione temporum, et maxime negligentia hominum, quia, quamvis magna, tamen raro evenerunt, oblivioni tradita dixerunt. Sed, quia lucerna non est sub modio recondenda, sed candelabro, ut omnibus, qui in domo sunt, luceat, imponenda; ea, quæ coram posita oculis nostris vidimus, his, quibus misericordia obviavit, et multarum regionum plebibus testibus, ut Deus in sanctis ejus laudetur, posteritati elucidare curavimus.

CAPUT X.

Dæmon, cæteris pertinacior, meritis sancti Wirntonis ex energumene corpore propulsus.

Tempore domini Henrici abbatis, qui sextus post beatum Perngerum primum Formbacensis loci provisorum, eidem loco præfuit, locumque et gentem scienter, honorifice, strenue gubernavit, amplificavit, tutavit, mulier quædam omnibus fere sanctorum liminibus, scilicet Petri et Pauli Romæ, Jacobi in Gallicia, Ægidii, Leonardi, deinde his qui in Juvavensi Ecclesia Dei gratia manifestati magnifice

interea spiritus nequam mulierem turbavit, miserabiliter arctavit, crudeliter cruciavit, omni populo fratres implorante, ut pro ea preces fundere, si forte Deus misericordiam postulantis ostenderet.

Pater igitur monasterii misericordia motus ex intimo corde afflictæ condoluit, congregationem coadunat : « Si, fratres, inquit, bene sapio acquiescite; si male, me corrigite. Habemus nos, sicut et plerique alii sanctorum patrocinia, fovemus, Deo largiente, corpora, quæ etiam, dum in hac vita versabantur, Dominus miraculis glorificavit, et, ut mihi videtur, nescio an recta prosequar, si peccatorum nostrorum nebula non obstarent, etiam nunc, quando cum Domino regnant, miraculis coruscarent. Si ergo rectum est in oculis nostris pro glorificatione sanctorum, pro redemptione peccatorum, et maxime pro salute, quæ in præsentiarum sunt personarum, triduanum ducamus jejunium, ut misericordiam consequamur, et gratiam inveniamus in tempore opportuno. » Quod dictum placuit omnibus. Libentissime se annuere spondent, Deum pro salute hominum orandum dicentes secundum illud : *Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi (Gal. vi, 2).* Et iterum : *Petite et accipietis, (Joan. xvi, 24)* omnis qui petit accipiet. Qui nihil petit, nescio quid accipiat, nec dormientibus provenit regnum Dei. Sed, quia, sicut quidam dixit, nihil omni parte beatum, unitatem conventionis illius duo e fratribus scindere voluerunt, dicentes, quod Domino placuisset, factum esse; cum sibi placeat, aliter fieri posse; nec ideo jejunandum, quia, quod statuit de re, sine te deliberat ipse. Dominus abbas videns eos obstinatos in suo proposito, dimisit illos arbitrio suo, annuens illis agere, quod velint, ne alios scandalizent; quia immedicabile vulnus ense est demendum, ne pars sincera trahatur. Igitur institutio superius dicta a reliquis devote suscipitur, orationes, obsecrationes, postulationes, vigilia, elemosynæ plus solito frequentantur, et sicut Ninivitæ clamaverunt ad Dominum in fortitudine, unde exaudivit eos in latitudine. Ita spiritualibus armis præmuniti accedunt ad eam, quam antiquus hostis vexabat, et ille nequam per virtutem

hominis Christi, et per merita et sanctorum nomina A constringitur, arcatur, utque plasma Dei deserat, jubetur. « In vanum, inquit ille, laboratis vos, et vane garrulitates vestras consumitis; nondum venit hora mea. » Et nunc Virgilium, nunc Vitalem, nunc Pilgrinum se fugaturum profitebatur, Et quia ab initio mendax fuit, et pater ejus, diverticula quærenti non crediderunt; sed precibus institerunt, fortius hunc objurgaverunt, et conjuraverunt ut saltem, ubi ejiciendus esset, tertius illis indicaret. His dictis indignum ducentes ulterius verba ventis dare, ipsum, cui omne cor patet, et omnis voluntas loquitur, toto corde et ore pro salute hominis implorant, obsecrant, assidua prece pulsant. Nox illa insomnis ducitur, omnis omnium intentio ad Deum dirigitur. Circa medium fere noctis inter lacryma- B rum suspiria, inter orationum solemnia vox etiam laicorum, ut mos est, in ecclesia noctu vigilantium altius Deum et sanctos ejus laudans reboabat; Deo miserante, et beato Andrea, ut credimus, interveniente, mulier unum de spiritibus immundis amisit, circumstantibus ignorantibus tamen. Nam crebro viderant eam prius eodem gestus, eosdem furores præferentem, ideoque ejectio illa facile eis persuaderi non poterat. Deinde ad majus altare Dei Genitricis, plebe sequente deducitur, et ibi, sicut paulo ante, exorcizatur, utque plasma Dei deserat, adjuratur, imperatur. Dæmon autem unus ex duobus, qui male remanserat, mirabiliter et miserabiliter clamans et ejulans: O! inquit, scelus! O Christiana perfidia! o dolus Christianorum! imo hæreticorum, quorum versutia agente unum e sociis amisi. Quid ergo statis? quid pessima gens expectatis? Cur Andream vocibus et precibus non exaltatis? cur illi grates, pro expulsionem fraterculi mei non accumulatis! O timor! o pœna! quæ me reddit etiam in crimine meo disertum! Tum conversus ad profugum spiritum: Quare, inquit, modicæ fidei, quare dubitasti? nunquid amplius Andream, quam magistrum tuum reverebaris? Vade, vade, fuge, fuge, solemniter excipieris, mercedem dignam laboris tui consequeris.

Omnes ergo qui aderant, laudes pro gratia sibi, mulierique impensa Domino reddiderunt, et adhuc plurimum de misericordia ejus confidentes, manus D mentesque ad sidera tollentes, Matrem misericordiæ vocibus et precibus pulsant, utque sexus communis reminiscatur, suppliciter implorant. Tum quibusdam suggerentibus, et quia Deus alium locum ejectione alius dæmonis forsitan honorare disposuerit, dicentibus, cunctisque in hac spe pendentibus, ad ecclesiam Dei Genitricis extra monasterium ducitur, precibus ab omnibus insistitur, meritisque Matris misericordiæ, persona altero dæmone purgatur, lausque Creatori omnium persolvitur. Fugatis duobus nequitiae spiritibus, adhuc tertius, qui se principem aliorum jactitabat, supererat, et quasi libera utens potestate perennem se hospitem illic futurum non sine arrogantiâ astruebat, alios duos

A refugas spiritus asseverans esse timidus, mobiles, instabiles, cor leporis gerentes, quin etiam ignobiles, pauperes eos proclamat. Hic ergo miranda mirabiliter proferebat, nunc rotabat turbines irrisorium, detractionum; nunc volvebat tonitrua terrorum, nunc homines in risum et cachinnum mittebat, ita ut si non esset videri miseria, istum risu, illum dolore dissolvi, fatuis et insipientibus hujusmodi ludibria placerent. Accidit autem ut vestis quæpiam, quam non oportet nominari, furto distraheretur, et noti misti ignotis adducti, personam circumstare jubentur experiri volentes, utrum aliquid certitudinis ex ejus verbis credituri essent, utrum veraciter malignus prædo ibi hospitaretur, cum quidem penitus mulierem sanctam jam sperarent, nãgisque, ut de amissione vestis certi redderentur. Dæmon autem singulos singulis nominibus compellat, singulorum facta sive bona sive mala prope-llat, postremo furti reum demonstrat, ubi furium lateat, indicat. Pater vero monasterii triduanum pro salute hominis jejuniu[m] ducere sine cibo disposuit; sed altera die hospitibus supervenientibus humanitatis charitatisque gratia jejuniu[m] solvit, invitatus tamen. Qui dum inter cæteros mulieri appropriat, delirat, fremit, expuit, immundum eum, vas vacuum, malitia et perfidia plenum acclamat. Fratres vero in Domino confidentes, spes suas et mentes ad Dominum dirigentes, arctiori observantiæ se tradiderunt, orationes, vigiliis, jejunia plus solito au- xerunt, sanctorum patrocinia per litaniarum suffragia pro sanitate hominis implorant. In tantum pietatis fervebat studium, ut etiam pueri primæ ætatis, taceo de senibus et junioribus, pœnitentiæ se voluntariæ submitterent, flagellandos se traderent, in aliqua perfectione subito, quantum huic ætati possibile fuit, eniterent. Accedunt sacerdotes universi, et spiritualibus armis præmuniti dæmonem invocatione divini nominis constringunt, adjurant, arcant, ut vas, quod male possidebat, deserat; sia autem, saltem ubi, vel quando deserturus esset, edicat. Jam enim ulterius laborare nolebant, quia non poterant. Dæmon vero post longas conflictationes, et post longos et miserabiles cruciatus, quibus plasma Dei cruciabat: Ille nocte, inquit, Wirnto D vester cum Margaretha venturus est (imminebat enim festum ejus ipsa nocte), tunc crucior, tunc abjicior; scio enim quia festive a magistro meo recipior. Heu! heu! quid faciam! quo fugiam? considerans ad dexteram et sinistram, quo fugiam, non video: dum prædam rapere quæro, præda fio; crucior, dum crucio. Fratres autem scientes quia spes non confundit, non sunt fraudati a desiderio suo, et celebrantibus eis vigiliis, ad medium fere noctis, miseratione Dei, ad tumulum beati viri persona mundata est. Illa vero, ne ingrata videretur beneficiis Dei, se ereptori suo, sanctisque inibi quiescentibus, abbate cum fratribus annuente, mancipavit, illic reliquum vitæ suæ tempus in obsequio sanctorum et fratrum ducere constituit, hodieque videtur

ibi in habitu, quem ipsa sibi in tribulatione sua elegit. Non enim necesse habemus aliquid ulterius de hac re testificari; ætatem habet, ipsa de se loquatur.

CAPUT XI.

Puer gravissimo morbo, quo vermes in ejus cerebro generabantur, implorata Wirntonis ope liberatus.

Venit præterea mulier quædam ad tumultum beati viri, multis sanitatum virtutibus inibi completis animata, adducens puerum, cujus ætas memorizæ excidit, novo et miserabili et inaudito languoris genere jam per multum temporis detentum et cruciatum. Cerebrum enim, ut puto, superfluis humoribus secundum physicos vitiatum in ipsa cerebri theca vermium turmas generat, qui male aliti et confortati miserum miserabiliter affligebant, angebant, cruciabant. Qui etiam interdum aure ab utraque scaturientes profluebant, et fusos grossitudine non longitudine parificare visi sunt. Horrendum est autem hujusmodi spectaculum animo recolere, non dico, scribere, enarrare, aut videre; quis vero ad passionem illam sufficiat? quis ista toleret? ille utique, quia sic oportuit fieri, sustinuit, toleravit, donec illum, qui est gloriosus in sanctis suis, sanctum suum per virtutis efficaciam in eo glorificavit. Quid enim? Rarus cibus ægrotanti, tenuis somnus, nocte dicque auditur dolor et gemitus. Deinde post multa suspiria, magna devotionis confidentia tumulto applicatur, precibus parentum dolor ejus Domino commendatur, utque sanctorum meritis misero miseretur, suppliciter implorant. Nox insomnis ducitur, dies similiter hujusmodi laboribus consumitur, nec medelæ gratia sentitur sicque cassati et quasi desperati ad sua gemebundi commeant. Exinde Pater ille, qui novit bona data dare potentibus se, beati viri suffragantibus meritis opem fert misero, salutem cum sanitate donat, jamque vermes mortui ab auribus profluunt, quievit dolor et gemitus, puer sospitati redditur. Post aliquantum vero temporis, ne ingrati viderentur circa se bene gestis, ad monasterium redeunt, rem gestam omnibus referunt, grates Deo et sancto ejus persolvunt, sicque cum gaudio et lætitia sua tecta subintraunt.

CAPUT XII.

Alius puer, membris fæde contractus, voto ad sancti Wirntonis tumultum a matre concepto, sanatus.

Quandoquidem a pueris orsi sumus, aliud miraculum relatione dignum priori jungamus. Erat materfamilias trans Ænum in vicinia monasterii habens puerum debilem et claudum, cujus pedes ad posteriora retorti etiam loca ipsa naturæ ministrantia fere operire videbantur. Fuit autem homuncio ille aspectu miserabilis, ita ut jam non hominem, sed miserabile cerneret simulacrum, et sicut poeta dicit:

Hic ut truncus erat ficulnus, inutile lignum,
quem etiam noti sui videre dedignantur. Nocte igitur quadam, cum se genitrix sopori dedisset, in

sonnis admonetur, si sepulcrum Wirntonis ab ea et puero digna cum veneratione expetatur, præscam sanitati dolus ille restituatur. Ubi vero e somno excitata est, visione admodum facta hilarior, secum multa tacite disputat, diu animo fluctuat, quid sibi prædicta visio velit, dubitat, deliberat, hæret. Tandem fiducia resumpta, spe animata, assumens puerum aditura monasterium, visitatura beati viri tumultum, tendit ad Ænum, spondens nautæ nautum, dummodo non tardet eam in transvehendo. Nauta vero: « Nonne vides, ait, aquarum virtutem? nunquid non audis fremitus fluctuum ad invicem sese collidentium? salva temetipsam, et pauperem vitam filii tui, ne te et ipsum amittas, dum sponte intras periculum, et me, quandiu Domino placet, sinas vivere, ne exiguo nautulo mortem mihi et vobis videar mercari. Redi ergo in tabernacula tua, donec inundatio aquarum conquiescat, et tunc sine dispendio mei et tui transfereris. » Erat autem hoc anno tam crebra vis imbrium, tam frequens inundatio aquarum, ut etiam ædes in vicinia riparum positas in plerisque locis dirueret, vineta, sata attereret. Illa autem tristis et gemebunda metuens, ne votum ejus irritum fieret, ne spes ejus cassaretur, ad sua cum puero repetit, nil interrogantibus respondet, sed fletibus et gemitibus vacat. Fortis ergo mulier in Deo et Domino suo confisa, femineæ fragilitati virilem animum inserens, sciens etiam nihil Deo esse impossibile, surgit velocius, et arripiens puerum mensæ, quasi pro altari, superimponit eum, offert contribulati spiritus sacrificium, offert cum puero oblationem, offert sinceræ orationis devotionem. Tum tota ad Deum effusa: « Tu, inquit, Domine, qui habes sanctam scientiam, qui cognoscis omnia novissima et antiqua, manifeste scis quia, si possibilitatis meæ fuisset, tumultum servi tui, licet cum detrimento mei, expetissem. Tu vero, qui ubique es, qui nunquam dees, qui omnipotentiam tuam parcendo maxime et miserando manifestas, memorare quæ sit nostra substantia; memento quia pulvis sumus, memento, qualescunque sumus, sive cæci sive claudi, sive sani sive ægroti, creatura tamen tua sumus, meritis beati Wirntonis, quem tecum regnare, quem omnia a te obtinere posse, et merita facta probant; miserere creaturæ tuæ, et absolve eam ab hac languoris molestia, ne sit in opprobrium hominum, pro quo dedisti tui sanguinis pretium. Non enim misericordia aut potentia tua major est in ecclesiis, aut in templis, et minor in agris aut silvis, sed totus ubique es, ubique potens es, ubi, cui vis, et quando vis, et quomodo vis, misereris. Si ergo gaudium tuum est fortitudo nostra, si nihil odisti eorum, quæ fecisti, miserere fletibus, gemitibus, doloribus meis, solare tristitiam cordis mei, moveat te dolor pueri mei. Illa peroravit, et dicto citius auditur fragor ossium, puer erigitur, sanitatque redditur. Quo facto concurrit populus, mater præ gaudio in lacrymas solvit, laudes Deo, et beato Wirntoni concinnat.

Non multum temporis elapso assumens genitrix A Deo exsultatio, magna utriusque hominis fervet de-
puerum, evidens clementiæ Dei spectaculum, beati votio, isque ab omnibus glorificatur, qui est largi-
viri adit sepulcrum, vota vovit et solvit, grates tor omnium bonorum, qui facit mirabilia solus, cui
quas poterat, et noverat, Deo et sanctis ejus reddit, sit honor et gloria per infinita sæculorum sæcula.
deinde magnalia Dei enarrat. Tum una omnium in Amen.

Explicit vita et miracula beati Wirntonis.

Appendix ab admodum reverendo et clarissimo D. P. Claro, priore Formbacensi, adjecta.

CAPUT XIII.

Appendix ad vitam et miracula sancti Wirntonis, antiquos versus de beatis Perngero, Wirntone, de Theoderico primis abbatibus Formbacensibus complexa.

In quodam vetusto volumine de abbatum Varnpaciensium serie et successione, etiam aliud quoddam elogium de beato Perngero, uti et de beatis Wirntone ac Theoderico inveni, quod meo chronico inserui, et inde huc transferre visum fuit.

BERENGERUS.

Anno a pariente Virgine 1094 ad clavum hujus monasterii primus feliciter sedere cœpit, vixitque miraculose.

Aspice tres primos, simul et mirare parentes,

Quos studium cunctos evigilavit idem.

Norma, quibus Benedictus erat, sine crimine vita,
Innocui mores, et sine labe pudor.

WIRNTO II, ABBAS.

Nihil mutatus a primo æque beatum tenuit cursum.

Una fuit pietas, virtus, mens omnibus una,

Unus amor, pulchræ laudis, et una fides.

Tales omnino, quos aurea condidit ætas,

Tempore, quo rerum floruit omne decus.

Præfuit annis 19, obiit anno Domini 1127, vi Idus Martii. Sepelitur in ecclesia majori cum tali epigraphe lapidi marmoreo incisa :

Felix, jucundus, Wirnto Pater ille secundus,

Ecce Deo vivit, quem Formbach hic sepelivit.

THEODERICUS III, ABBAS.

Utriusque incitatus exemplo eundem se præbuit; obiit Jerosolymis tribus miraculis in die depositionis clarus. De quo hi versus :

Et quamvis lateant nunc cæcis abdita tumbis

Corpora, quo repetant jura, locumque suum,

Hora tamen veniet, tumulis cum viva resurgent,

Et mox lucentis sideris instar erunt.

VEN. GERHOHI

PRÆPOSITI REICHERSPERG.

DE HENRICIS IV ET V IMPP

ET GREGORIO VII

Nonnullisque consequentibus Romanis pontificibus

SYNTAGMA.

(Apud Jacobum GRETSERUM S. J. theologum, Opp. t. VI, p. 235.)

Nobili, clarissimo et consultissimo domino Christophoro GEWOLDO, J. U. doctori, serenissimo Boiorum ducis Maximiliani consiliario intimo, Jacobus GRETSERUS Societatis Jesu.

Cum superioris anni autumno Monachium venissem, obtulisti mihi, vir clarissime, plane ex improvise, et præter expectationem, quamvis non præter votum, Gerholmum, seu Gerochum Reicherspergensem in Bavaria olim præpositum, quem, indicio Aventini, de nomine noveram, cupidissimus ejusdem propius, et ut dici solet, *de facie* noscendi, cujus desiderii mei satis luculentam significationem dederam in Præloquiis seu Prolegomenis ad Paulum Bernriedensem, Gerhoi in defensione Gregorii VII, pontificis maximi, socium.

Quo autem gaudio, qua mentis voluptate, librum, cujus adipiscendi spem jam abjeceram, complexus fuerim, ipsemet oculatus testis testari potes; mihi enim librorum mercibus nihil charius aut jucundius